T091 ATĐ 3 (26) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q24-Tạp Uẩn-Luận về Bổ Đặc Già La

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 423

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 24

LUAÄN VEÀ BOÅ-ÑAËC-GIAØ-LA (Phaàn 2)

Hoûi: Caûm thoï vui vaø caûm thoï khoâng khoå - khoâng vui laøm duyeân cho AÙi thì söï vieäc coù theå nhö vaäy, bôûi vì yeâu thích caûm thoï naøy maø rong ruoåi khaép nôi tìm caàu söï vieäc vöøa yù noùi mình, taïi sao caûm thoï veà khoå cuõng laøm duyeân cho AÙi, maø kinh naøy noùi chung laø Thoï duyeân AÙi? Ñaùp: Toân giaû Theá Höõu noùi nhö vaäy: Khoå laøm duyeân cho Aí maïnh hôn hai caûm thoï coøn laõi, cho neân Ñöùc Theá Toân noùi: "Bò caûm thoï khoå böùc baùch thì yeâu thích nhöõng ñoà vaät vui söôùng, bôûi vì yeâu thích nhöõng ñoà vaät vui söôùng cho neân lieàn khôûi leân tham tuøy mieân ñoái vôùi caûm thoï vui söôùng maø noái tieáp nhau taêng tröôûng." Coù Sö khaùc noùi: Ba caûm thoï ñeàu laøm duyeân maïnh hôn cho AÙi. Nghóa veà caûm thoï vui noùi: Mình coù theå khôûi leân AÙi khieán cho naûy sinh noái tieáp nhau hôn haún hai caûm thoï coøn laïi. Nghóa laø bôûi vì loaøi höõu tình tham ñaém theo Ngaõ, maø rong ruoåi khaép nôi tìm caàu, taïo ra nhöõng vieäc laøm thieän - aùc, töø ñoù caùc quaû baùo noái tieáp nhau voâ cuøng taän. Nghóa veà caûm thoï khoå noùi: Mình coù theå khôûi leân AÙi khieán cho naûy sinh noái tieáp nhau hôn haún hai caûm thoï coøn laïi. Nghóa laø caùc höõu tình bò Ngaõ laøm cho caùc böùc baùch, tham söï caûm thoï vui söôùng yeâu thích, maø rong ruoåi khaép nôi tìm caàu, taïo ra nhöõng vieäc laøm thieän - aùc, töø ñoù caùc quaû baùo noái tieáp nhau khoâng döøng laïi. Nghóa veà caûm thoï khoâng khoå - khoâng vui noùi: Mình coù theå khôûi leân AÙi khieán cho naûy sinh noái tieáp nhau hôn haún hai caûm thoï coøn laïi. Nghóa laø ñoái vôùi ba Tónh löï döôùi thuoäc coõi Duïc, Ngaõ haõy coøn khôûi leân AÙi maø taïo ra nhöõng vieäc laøm thieän - aùc, khieán cho naûy sinh noái tieáp nhau, huoáng laø ñoái vôùi Ñòa phía treân laø nôi khoâng coù khoå - vui maø khoâng coù theå khôûi leân AÙi hay sao? Hieáp Toân giaû noùi: "Ba caûm thoï ñeàu coù theå laøm duyeân daáy khôûi AÙi." Luaän Thöùc Thaân noùi: "Neáu coù ba caûm thoï chöa ñoaïn - chöa bieát, thì coù theå daáy khôûi caùc AÙi daãn ñeán nhöõng quaû ñau khoå, cho neân bieát ba

caûm thoï ñeàu laø duyeân cuûa AÙi.” Hoûi: Theá naøo laø ba caûm thoï ñeàu coù theå daáy khôûi AÙi? Ñaùp: AÙi coù naêm loaïi: 1. AÙi hoøa hôïp. 2. AÙi khoâng hoøa hôïp. 3. AÙi bieät ly. 4. AÙi khoâng bieät ly. 5. AÙi ngu doát. Caûm thoï vui chöa sinh thì khôûi leân AÙi hoøa hôïp, caûm thoï vui ñaõ sinh thì khôûi leân AÙi khoâng bieät ly, caûm thoï khoå chöa sinh thì khôûi leân AÙi khoâng hoøa hôïp, caûm thoï khoå ñaõ sinh thì khôûi leân AÙi bieät ly, caûm thoï khoâng khoå - khoâng vui chöa sinh thì khôûi leân AÙi hoøa hôïp, caûm thoï khoâng khoå - khoâng vui ñaõ sinh thì khôûi leân AÙi khoâng bieät ly, ôû trong ñoù phaàn nhieàu laø AÙi ngu doát ñaõ ñöôïc sinh tröôûng. Hoûi: AÙi ñaõ thaâu nhieáp trong Thuû, vì sao kinh naøy noùi AÙi duyeân Thuû? Ñaùp: Bôûi vì phaàn vò AÙi môùi sinh laáy aâm AÙi maø noùi, phaàn vò AÙi roäng theâm laáy aâm Thuû maø noùi. Laïi nöõa, phaåm Haï goïi laø AÙi, phaåm Thöôïng goïi laø Thuû, cho neân khoâng coù gì sai. Hoûi: Thoï duyeân AÙi vaø AÙi duyeân Thuû, hai loaïi naøy sai bieät theá naøo? Ñaùp: Neáu AÙi laáy thoï laøm nhaân thì goïi laø Thoï duyeân AÙi, neáu AÙi laáy AÙi laøm nhaân thì goïi laø AÙi duyeân Thuû. Laïi nöõa, neáu AÙi laø quaû cuûa Thoï thì goïi laø Thoï duyeân AÙi, neáu AÙi laø quaû cuûa AÙi thì goïi laø AÙi duyeân Thuû. Nhö nhaân vaø quaû; sinh vaø sôûû sinh, döôõng vaø sôû döôõng, taêng vaø sôû taêng, daãn vaø sôû daãn, chuyeån vaø tuøy chuuyeån, neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu AÙi laøm nhaân cuûa AÙi thì goïi laø Thoï duyeân AÙi, neáu AÙi laøm nhaân nghieäp thì goïi laø AÙi duyeân Thuû. Laïi nöõa, neáu AÙi laáy AÙi laøm quaû thì goïi laø Thoï duyeân AÙi, meáu AÙi laáy nghieäp laøm quaû thì goïi laø AÙi duyeân Thuû. Nhö nhaân vaø quaû; sinh vaø sôû sinh, döôõng vaø sôû döôõng, taêng vaø sôû taêng, daãn vaø sôû daãn, chuyeån vaø tuøy chuyeån, neân bieát cuõng nhö vaäy. Hoûi: Vì sao duyeân khôûi cuûa thôøi gian tröôùc thì Voâ minh laøm ñaàu, duyeân khôûi cuûa thôøi gian sau thì AÙi laøm ñaàu? Ñaùp: Bôûi vì hai phieàn naõo naøy ñeàu laø caên baûn, nghóa laø Voâ minh chính laø caên baûn cuûa thôøi gian tröôùc, Höõu AÙi laø caên baûn cuûa thôøi gian sau. Laïi nöõa, phaàn vò phieàn naõo cuûa thôøi gian tröôùc ñaõ hoaïi dieät cho neân khoù coù theå hieåu bieát roõ raøng, vì vaäy noùi laø Voâ minh; phaàn vò phieàn naõo cuûa thôøi gian sau ñang hieän roõ tröôùc maét, caàu quaû baùo cuûa vò lai (ñöông höõu) cho neân noùi laø AÙi. Laïi nöõa, Voâ minh coù baûy quan heä, cho neân noùi

laø baét ñaàu duyeân khôûi cuûa thôøi gian tröôùc: 1. Bao quaùt naêm Bo. 2. Coù khaép saùu Thöùc. 3. Noái thoâng ba coõi. 4. Laø taùnh tuøy mieân. 5. Coù theå daáy khôûi nghieäp naëng cuûa thaân - ngöõ. 6. Laøm gia haïnh maïnh hôn cho thieän caên ñoaïn döùt. 7. Laø taùnh bieán haønh. AÙi chæ coù saùu quan heä, cho neân noùi laø ôû ñaàu tieân duyeân khôûi cuûa thôøi gian sau, ñoù laø trong baûy quan heä tröôùc tröø ra taùnh bieán haønh. Laïi nöõa, Voâ minh coù ba quan heä, cho neân noùi laø ôû ñaàu tieân duyeân khôûi cuûa thôøi gian tröôùc: 1. Thöôøng laøm keû ñöùng ñaàu. 2. Töông öng vôùi taát caû phieàn naõo. 3. Laø taùnh bieán haønh. AÙi coù theå daãn daét maïnh hôn ñoái vôùi quaû baùo cuûa vò lai, cho neân noù laø ôû ñaàu tieân

duyeân khôûi cuûa thôøi gian sau. Laïi nöõa, Voâ minh coù boán quan heä, cho neân noùi laø ôû ñaàu tieân duyeân khôûi cuûa thôøi gian tröôùc: 1. Duyeân vôùi höõu laäu vaø voâ laäu. 2. Duyeân vôùi höõu vi vaø voâ vi. 3. Laø bieán haønh vaø khoâng phaûi bieán haønh. 4. Duyeân vôùi coõi mình vaø coõi khaùc. AÙi chæ duyeân vôùi höõu laäu, duyeân vôùi höõu vi, khoâng phaûi laø bieán haønh, duyeân vôùi coõi mình, cho neân noùi laø ôû ñaàu tieân duyeân khôûi cuûa thôøi gian sau. Laïi coù nghóa khaùc, veà sau seõ roäng ra - Thuû duyeân Höõu, laø neáu coù phieàn naõo laïi coù theå phaùt sinh nghieäp daãn daét ñeán quaû baùo cuûa ñôøi sau, chöù khoâng phaûi laø khoâng coù phieàn naõo. Höõu duyeân Sinh, laø neáu Höõu coù theå daãn daét caùc nghieäp cuûa quaû baùo ñôøi sau, thì quaû baùo ñôøi sau seõ phaùt sinh chöù khoâng phaûi laø khoâng coù nghieäp daãn daét. Sinh duyeân Laõo töû, nghóa laø neáu coù Sinh thì coù Laõo töû. Hoûi: Vì sao trong ba töôùng höõu vi maø sinh ñoäc laäp neân chi, coøn Laõo töû cuøng ñöùng trong neân chi? Ñaùp: Hieáp Toân giaû noùi: “Ñöùc Theá Toân coù naêng löïc deã daøng bieát roõ veà coâng naêng sai bieät cuûa caùc phaùp, nhöõng ngöôøi khaùc khoâng coù naêng löïc naøy, cho neân ñoái vôùi söï vieäc naøy khoâng caàn phaûi ñöa ra chaát vaán.” Laïi coù ngöôøi noùi: Luùc caùc phaùp sinh thì sinh coù taùc duïng, cho neân ñoäc laäp neân chi; luùc caùc phaùp dieät thì Laõo töû voâ thöôøng cuøng coù taùc duïng, cho neân ñöùng cuøng neân chi. Coù Sö khaùc noùi: Sinh khieán cho caùc phaùp

noái tieáp nhau taêng tröôûng, cho neân ñoäc laäp neân chi; Laõo töû laøm cho caùc phaùp khoâng noái tieáp nhau - khoâng taêng tröôûng, cho neân ñöùng duøng neân chi. Hoaëc laïi coù ngöôøi noùi: Sinh laøm cho coù taùc duïng hoøa hôïp caùc phaùp, cho neân ñoäc laäp neân chi; Laõo töû laøm cho caùc phaùp taùch rôøi khoâng coøn taùc duïng, cho neân ñöùng cuøng neân chi. Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy; Sinh laøm cho caùc phaùp töø vò lai ñi vaøo hieän tai, cho neân ñoäc laäp neân chi; Laõo töû laøm cho caùc phaùp töø hieän taïi ñi vaøo quaù khöù, cho neân ñöùng cuøng neân chi.” Toân giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Sinh coù taùc duïng hôn haún, neân mình laøm ñöôïc neân söï vieäc, cho neân ñoäc laäp neân chi; Laõo töû coù taùc duïng keùm coûi, keát hôïp laøm chung neân söï vieäc, cho neân ñöùng cuøng neân chi. Nhö ngöôøi coù söùc maïnh neân mình laøm ñöôïc neân söï vieäc, ngöôøi yeáu ñuoái thì khoâng nhö vaäy.” Hoûi: Vì sao beänh khoâng thieát laäp chi Höõu? Ñaùp: Bôûi vì khoâng coù töôùng cuûa chi. Laïi nöõa, neáu phaùp trong taát caû thôøi gian, taát caû nôi choán, taát caû laø coù, thì thieát laäp chi Höõu; beänh khoâng phaûi laø taát caû thôøi gian, khoâng phaûi laø taát caû nôi choán, khoâng phaûi laø taát caû ñeàu coù, cho neân khoâng thieát laäp chi Höõu. Nhö Toân giaû Baïc - cöû - la noùi: “Toâi xuaát gia ôû trong Phaät phaùp, tuoåi quaù taùm möôi haõy coøn khoâng nhôù coù chuùt beänh ñau ñaàu, huoáng laø nhöõng beänh veà thaân.” Toân giaû aáy sinh taïi chaâu Thieän - boä thuoäc coõi Duïc, haõy coøn khoâng coù chuùt beänh, huoáng laø coõi khaùc - xöù khaùc hay sao? Vì beänh khoâng bao phuû khaép nôi, cho neân khoâng thieát laäp chi Höõu. Hoûi: Trong kinh naøy noùi Laõo töû duyeân öu bi khoå saàu naõo, vì sao öu bi… khoâng thieát laäp chi Höõu? Ñaùp: Bôûi

vì khoâng coù töôùng cuûa chi, nghóa laø naêm loaïi nhö saàu bi… laøm tan hoaïi chi Höõu, nhö söông-möa ñaù… laøm haïi caùc maàm non. Laïi nöõa, saàu bi… khoâng phaûi laø taát caû thôøi gian, khoâng phaûi laø taát caû nôi choán, khoâng phaûi laø taát caû ñeàu coù, gioáng nhö taät beänh, vì vaäy saàu bi… khoâng thieát laäp chi Höõu. Hoûi: Naêm loaïi nhö saàu bi… naøy khoâng phaûi laø chæ noùi ñeán Laõo töû laøm duyeân, bôûi vì möôøi hai chi Höõu nhö Voâ minh… laøm duyeân maø sinh ra? Ñaùp: Kinh naøy noùi Voâ minh duyeân Haønh vaø naêm loaïi nhö saàu bi…, cho ñeán Sinh duyeân Laõo töû vaø naêm loaïi nhö saàu bi…, nhöng maø khoâng noùi ñeán ñieàu aáy laø coù nhöõng caùch noùi khaùc. Laïi nöõa, neân bieát laø kinh naøy laáy söï vieäc cuoái cuøng ñeå bieåu hieän cho söï vieäc baét ñaàu, laõo töû laøm duyeân ñaõ sinh ra saàu bi…, neân bieát cho ñeán Voâ minh cuõng nhö vaäy. Laïi

nöõa, trong phaàn vò Laõo töû daáy khôûi nhieàu saàu bi…, cho neân chæ noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, trong phaàn vò Laõo töû, caùc loaïi nhö saàu bi… ñaõ daáy khôûi thì phaàn nhieàu laø phaåm Thöôïng, cho neân chæ noùi ñeán ñieàu aáy. Laïi nöõa, ngöôøi taïo ra nghieäp aùc, ngöôøi huûy phaïm tònh giôùi, ôû trong phaàn vò naøy sinh ra nhieàu taâm traïng saàu bi…, cho neân chæ noùi ñeán ñieàu aáy. Nhö trong kinh noùi: “Neáu ngöôøi nam hoaëc ngöôøi nöõ naøo taïo ra ba loaïi aùc haønh cuûa thaân - ngöõ vaø yù, hoaëc phaù huûy tònh giôùi, thì luùc saép maïng chung, töôùng cuûa neõo aùc hieän roõ ra, nhö ngaøy saép toái thì boùng cuûa ngoïn nuùi lôùn ñaõ che phuû thaân ngöôøi. Ñang luùc nhö vaäy, thaân taâm kinh hoaøng sôï haõi, sinh ra khoå naõo voâ cuøng, cho ñeán noùi roäng ra.” Vì vaäy chæ noùi Laõo töû laøm duyeân. Hoûi: Voâ minh laø coù nhaân hay khoâng? Laõo töû laø coù quaû hay khoâng? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu nhö coù thì chi cuûa duyeân khôûi phaûi coù möôøi ba hoaëc laø möôøi boán, neáu khoâng coù thì Voâ minh khoâng coù nhaân - Laõo töû khoâng coù quaû, phaûi laø voâ vi? Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Voâ minh vaø Laõo töû tuy coù nhaân - quaû, maø khoâng phaûi laø chi Höõu, vì vaäy khoâng coù gì sai laàm veà möôøi ba hay möôøi boán chi. Nhaân cuûa Voâ minh, ñoù laø taùc yù khoâng ñuùng nhö lyù. Quaû cuûa Laõo töû, ñoù laø saàu bi khoå öu naõo. Laïi coù ngöôøi noùi: Voâ minh coù nhaân, nghóa laø tröôùc voâ minh; Laõo töû coù quaû, nghóa laø sau Laõo töû; Voâ minh vaø Laõo töû cuûa quaù khöù - vò lai coù nhieàu saùt-naêng, cho neân khoâng coù gì sai laàm veà möôøi ba hay möôøi boán chi. Coù Sö khaùc noùi: Voâ minh coù nhaân, nghóa laø tröôùc Laõo töû; Laõo töû coù quaû, nghóa laø sau Voâ minh; bôûi vì AÙi - Thuû trong hieän taïi töùc laø Voâ minh cuûa quaù khöù, Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï cuûa hieän taïi chính laø Laõo töû cuûa vò lai. Neáu noùi Thoï duyeân AÙi thì töùc laø noùi Laõo töû duyeân Voâ minh, gioáng nhö baùnh xe quay voøng töø treân xuoáng döôùi, heát coøng naøy ñeán voøng khaùc maõi khoâng ngöøng. Nhö vaäy chi Höõu noái tieáp nhau töø voâ thæ, tuy coù nhaân - quaû maø khoâng coù gì sai laàm veà chi möôøi ba hay möôøi boán. Hoûi: Laïi nöõa, Ñöùc Theá Toân vì tieáp nhaän giaùo hoùa, thieát laäp duyeân khôûi ít nhieàu khoâng nhaát ñònh. Nghóa laø hoaëc coù nôi noùi veà neân duyeân khôûi, ñoù laø taát caû phaùp höõu vi goïi chung laø duyeân khôûi, nhö noùi: “Theá

naøo laø duyeân khôûi? Ñaùp: Ñoù laø taát caû phaùp höõu vi.” Hoaëc laïi coù nôi noùi veà hai duyeân khôûi, ñoù laø nhaân vaø quaû. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà ba duyeân khôûi, ñoù laø ba ñôøi rieâng bieät; hoaëc laø phieàn naõo - nghieäp vaø söï vieäc laø ba, Voâ minh - AÙi - Thuû goïi laø phieàn naõo, Haønh - Höõu laø nghieäp, nhöõng chi coøn laïi laø söï vieäc. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà boán

duyeân khôûi, ñoù laø Voâ minh - Haønh vaø Sinh - Laõo töû; taùm chi cuûa hieän taïi thaâu nhieáp vaøo trong boán loaïi, ñoù laø AÙi - Thuû ñöa vaøo Voâ minh, Höõu ñöa vaøo Haønh, Thöùc ñöa vaøo Sinh, Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï ñöa vaøo Laõo töû. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà naêm duyeân khôûi, ñoù laø AÙi - Thuû - Höõu vaø Sinh - Laõo töû; baûy chi cuûa thôøi gian tröôùc thaâu nhieáp vaøo trong naêm chi naøy, ñoù laø Voâ minh ñöa vaøo AÙi - Thuû, Haønh ñöa vaøo Höõu, Thöùc ñöa vaøo sinh, Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï ñöa vaøo Laõo töû. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà saùu duyeân khôûi, ñoù laø trong ba ñôøi ñeàu coù nhaân - quaû. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà baûy duyeân khôûi, ñoù laø Voâ minh - Haønh - Thöùc - Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc vaø Thoï; naêm chi cuûa thôøi gian sau thaâu nhieáp vaøo trong baûy chi naøy, ñoù laø AÙi - Thuû ñöa vaøo Voâ minh, Höõu ñöa vaøo Haønh, Sinh ñöa vaøo Thöùc, Laõo töû ñöa vaøo Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc vaø Thoï. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà taùm duyeân khôûi, ñoù laø taùm chi cuûa hieän taïi; boán chi cuûa quaù khöù - vò lai thaâu nhieáp vaøo trong taùm chi naøy, ñoù laø Voâ minh ñöa vaøo AÙi - Thuû, Haønh ñöa vaøo Höõu, Sinh ñöa vaøo Thöùc, Laõo töû ñöa vaøo Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc vaø Thoï. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà chín duyeân khôûi, nhö trong kinh Ñaïi Nhaân Duyeân Phaùp Moân noùi. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà möôøi duyeân khôûi, nhö trong kinh Thaønh Duï noùi. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà möôøi neân duyeân khôûi, nhö trong Trí Söï noùi. Hoaëc laïi coù nôi noùi veà möôøi hai duyeân khôûi, nhö trong voâ löôïng kinh khaùc ñaõ noùi. Laïi nöõa, phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, töùc laø phieàn naõo - nghieäp - khoå laàn löôït chuyeån tieáp laøm duyeân, nghóa laø phieàn naõo sinh nghieäp, nghieäp sinh khoå, khoå sinh khoå, khoå sinh phieàn naõo, phieàn naõo sinh phieàn naõo, phieàn naõo sinh nghieäp, nghieäp sinh khoå, khoå sinh khoå. Phieàn naõo sinh nghieäp, nghóa laø Voâ minh duyeân Haønh. Nghieäp sinh khoå, nghóa laø Haønh duyeân Thöùc. Khoå sinh khoå, nghóa laø Thöùc duyeân Danh saéc, cho ñeán Xuùc duyeân Thoï. Khoå sinh phieàn naõo, nghóa laø Thoï duyeân AÙi. Phieàn naõo sinh phieàn naõo, nghóa laø AÙi duyeân Thuû. Phieàn naõo sinh nghieäp, nghóa laø Thuû duyeân Höõu. Nghieäp sinh khoå, nghóa laø Höõu duyeân Sinh. Khoå sinh khoå, nghóa laø Sinh duyeân Laõo töû. Laïi nöõa, phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, coù hai söï noái tieáp vaø ba phaàn. Hai söï noái tieáp, nghóa laø Thöùc vaø Sinh coù theå noái tieáp sinh ra. Ba phaàn, nghóa laø phieàn naõo - nghieäp vaø söï vieäc. Voâ minh - AÙi - Thuû laø phieàn naõo, Haønh - Höõu laø nghieäp, nhöõng chi coøn laïi laø söï vieäc. Coù Sö khaùc noùi: Hai söï noái tieáp, nghóa laø Haønh - Höõu noái tieáp quaû baùo cuûa vò lai; ba phaàn, nghóa laø ba ñôøi. Vaû laïi, möôøi hai chi thaâu nhieáp laøm ba Tuï, nghóa laø phieàn naõo - nghieäp vaø khoå. Nhö goïi laø ba Tuï, cuõng goïi laø ba Taäp - ba Höõu - ba Ñaïo, tuøy theo töôùng neân

bieát!

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 429

Laïi nöõa, phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, coù reã - coù thaân - coù caønh - coù laù - coù hoa - coù quaû, gioáng nhö caây lôùn. Trong naøy, phaàn reã coù nghóa laø Voâ minh - Haønh, phaàn thaân aáy nghóa laø Thöùc - Danh saéc, phaàn caønh aáy nghóa laø Luïc xöù. Phaàn laù aáy nghóa laø Xuùc - Thoï, phaàn hoa aáy nghóa laø AÙi - Thuû - Höõu, phaàn quaû aáy nghóa laø Sinh - Laõo töû. Caây phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, hoaëc laø coù hoa - coù quaû, hoaëc laø khoâng coù hoa - khoâng coù quaû; coù hoa - coù quaû aáy nghóa laø phaøm phu vaø baäc Höõu hoïc, khoâng coù hoa - khoâng coù quaû aáy nghóa laø A-la-haùn. Hoûi: Phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, coù maáy laø saùt-na, maáy laø töông tuïc? Ñaùp: Hai saùt-na, nghóa laø Thöùc vaø Sinh, coøn laïi ñeàu laø töông tuïc. Hoûi: Phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, coù maáy laø nhieãm oâ, maáy laø khoâng nhieãm oâ? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Naêm mhieãm oâ, ñoù laø Voâ minh - Thöùc - AÙi - Thuû vaø Sinh, coøn laïi thoâng caû nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ. Lôøi bình: Ngöôøi aáy khoâng neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, bôûi vì trong naøy noùi veà duyeân khôûi thuoäc phaàn vò, neân noùi nhö vaäy: Taát caû ñeàu thoâng vôùi nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ; trong naêm chi ñaõ noùi tröôùc ñaây, taâm - taâm sôû phaùp chæ laø nhieãm oâ, coøn laïi thoâng vôùi nhieãm oâ vaø khoâng nhieãm oâ. Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Taâm - taâm sôû phaùp thuoäc hai chi Thöùc - Sinh chaéc chaén laø nhieãm oâ, coøn laïi ñeàu khoâng nhaát ñònh. Hoûi: Phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, coù maáy laø dò thuïc, maáy khoâng phaûi laø dò thuïc? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Naêm chi chaúng phaûi laø dò thuïc, baûy chi laø dò thuïc. Lôøi bình: Ngöôøi aáy khoâng neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, bôûi vì trong naøy noù veà duyeân khôûi thuoäc phaàn vò, neân noùi nhö vaäy: Taát caû ñeàu thoâng vôùi dò thuïc vaø khoâng phaûi laø dò thuïc, nhöng luùc Voâ minh - Thöùc - AÙi - Thuû - Sinh, thì taâm - taâm sôû phaùp chaéc chaén khoâng phaûi laø dò thuïc, coøn laïi thoâng vôùi hai loaïi. Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Taâm - taâm sôû phaùp thuoäc hai chi Thöùc - Sinh chaéc chaén khoâng phaûi laø dò thuïc, coøn laïi ñeàu khoâng nhaát ñònh. Hoûi: Phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, maáy chi coù dò thuïc, maáy chi khoâng coù dò thuïc? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Hai chi Haønh - Höõu chaéc chaén coù dò thuïc, coøn laïi thoâng vôùi hai loaïi. Lôøi bình: Ngöôøi aáy khoâng neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, bôûi vì trong naøy noùi veà duyeân khôûi thuoäc phaàn vò, neân noùi nhö vaäy: Taát caû ñeàu

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 431

thoâng vôùi hai loaïi. Hoûi: Phaùp duyeân khôûi möôøi hai chi naøy, coù maáy chi thuoäc coõi Duïc, maáy chi thuoäc coõi Saéc, maáy chi thuoäc coõi Voâ saéc? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi nhö vaäy: Coõi Duïc ñaày ñuû möôøi hai chi; coõi Saéc coù möôøi neân chi, tröø ra Danh saéc; coõi Voâ saéc coù möôøi chi, tröø ra Danh saéc vaø Luïc xöù. Coõi Saéc neân noùi nhö vaäy: Thöùc duyeân Luïc xöù, bôûi coõi aáy khoâng coù luùc naøo boán caên chöa daáy khôûi; coõi Voâ saéc neân noùi Thöùc duyeân Xuùc,

bôûi vì coõi aáy khoâng coù saéc vaø naêm caên. Lôøi bình: Neân noùi theo caùch nhö vaäy: Ba coõi ñeàu ñaày ñuû möôøi hai chi Höõu. Hoûi: Luùc sinh ôû coõi Saéc thì caùc caên mau choùng daáy khôûi, sao noùi laø coù phaàn vò Danh saéc? Coõi Voâ saéc khoâng coù saéc - khoâng coù naêm caên, sao noùi laø coù phaàn vò Danh saéc - Luïc xöù? Ñaùp: Coõi saéc tuy naêm caên nhaát ñònh mau choùng daáy khôûi, maø sinh chöa bao laâu, caên khoâng maïnh meõ nhanh nhaïy, cho neân luùc baáy giôø chæ laø chi Danh saéc thaâu nhieáp. Coõi Voâ saéc tuy khoâng coù saéc vaø naêm caên, maø coù danh vaø yù caên. Ñieàu aáy neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Thöùc duyeân Danh, Danh duyeân YÙù xöù, YÙùxöù duyeân Xuùc. Vì vaäy ba coõi ñeàu ñaày ñuû möôøi hai chi. Laïi nöõa, chi Höõu töong töï cuõng laøm cho chi Höõu töông töï noái tieáp nahu, nghóa laø chi Höõu thuoäc coõi Duïc cuõng laøm cho chi Höõu cuûa coõi Duïc noái tieáp nhau; chi Höõu cuûa coõi Saéc vaø Voâ saéc cuõng nhö vaäy, chæ tröø ra phaàn vò Thoï. Phaàn vò naøy coù luùc coù theå laøm cho chi Höõu khoâng töông töï vaãn noái tieáp nhau, nghóa laø sinh ôû coõi Duïc, neáu chöa lìa nhieãm Duïc, thì khôûi leân AÙi - Thuû - Höõu cuûa coõi Duïc hieän roõ tröôùc maét, daãn daét Sinh - Laõo töû trong vò lai, luùc aáy coù neân AÙi - neân Thuû - neân Höõu cuûa hieän taïi, neân Sinh - neân Laõo töû cuûa vò lai; neáu ñaõ lìa mhieãm Duïc, chöa lìa nhieãm cuûa Tónh löï thöù nhaát, thì khôûi leân AÙi - Thuû - Höõu cuûa Tónh löï thöù nhaát hieän roõ tröôùc maét, daãn daét Sinh - Laõo töû cuûa vò lai, luùc aáy coù hai AÙi - hai Thuû - hai Höõu cuûa hieän taïi, hai Sinh - hai Laõo töû cuûa vò lai. Nhö vaäy cho ñeán ñaõlìa nhieãm cuûa Voâ sôû höõu xöù maø chöa lìa nhieãm chuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù, khôûi leân AÙi - Thuû - Höõu cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù hieän roõ tröôùc maét daãn daét Sinh - Laõo töû cuûa vò lai, luùc aáy coù chín AÙi - chín Thuû - chín Höõu cuûa hieän taïi, chín Sinh - chín Laõo töû cuûa vò lai. Luùc aáy ôû coõi Duïc cheát ñi sinh ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù. Luùc xöa ôû Phi töôûng phi phi töôûng xöù, AÙi - Thuû cuûa hieän taïi nay laø Voâ minh trong quaù khöù, Höõu cuûa hieän taïi nay laø Haønh trong quaù khöù, Sinh trong vò lai naøy laø Thöùc cuûa hieän taïi, Laõo töû trong vò lai naøy laø Danh - YÙù - Xuùc - Thoï cuûa

hieän taïi. Luùc xöa ôû Ñòa khaùc, caùc chi hoaëc laø hieän taïi - hoaëc laø vò lai, thì nay khoâng phaûi laø quaù khöù - khoâng phaûi laø vò lai - khoâng phaûi laø hieän taïi. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhaân - quaû - laàn löôït chuyeån tieáp döïa vaøo nhau maø noùi laø coù, nhöng nhaân quaû cuûa Ñòa aáy ñeàu khoâng thaønh töïu, cho neân chaúng phaûi quaù khöù - vò lai - hieän taïi. Luùc aáy ôû Phi töôûng phi phi töôûng xöù cheát ñi sinh ñeán Voâ sôû höõu xöù. Luùc naøo ôû Voâ sôû höõu xöù, AÙi - Thuû cuûa hieän taïi nay laø Voâ minh trong quaù khöù, Höõu cuûa hieän taïi nay laø Haønh trong quaù khöù, Sinh trong vò lai nay laø Thöùc cuûa hieän taïi, Laõo töû trong vò lai nay laø Danh - YÙ - Xuùc - Thoï cuûa hieän taïi. Luùc xöa ôû Ñòa khaùc, caùc chi hoaëc laø hieän taïi - hoaëc laø vò lai, nay chaúng phaûi laø quaù khöù - chaúng phaûi laø vò lai - chaúng phaûi laø hieän taïi. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhaân - quaû laàn löôït chuyeån tieáp döïa vaøo nhau maø noùi laø coù, nhöng nhaân quaû cuûa Ñòa aáy ñeàu khoâng thaønh töïu, cho neân chaúng phaûi laø quaù khöù -

vò lai - hieän taïi. Luùc aáy ôû Voâ sôû höõu xöù cheát ñi laàn löôït chuyeån tieáp cho ñeán sinh veà laïi coõi Duïc. Luùc xöa ôû coõi Duïc, AÙi - Thuû cuûa hieän taïi nay laø Voâ minh trong quaù khöù, Höõu cuûa hieän taïi nay laø Haønh trong quaù khöù, Sinh trong vò lai nay laø Thöùc cuûa hieän taïi, Laõo töû trong vò lai nay laø Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï cuûa hieän taïi. Luùc xöa ôû Ñòa khaùc, caùc chi hoaëc laø hieän taïi - hoaëc laø vò lai, nay chaúng phaûi laø quaù khöù - chaúng phaûi laø vò lai - chaúng phaûi laø hieän taïi. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhaân - quaû laàn löôït chuyeån tieáp döïa vaøo nhau maø noùi laø coù, nhöng nhaâ quaû cuûa Ñòa aáy ñeàu khoâng thaønh töïu, cho neân chaúng phaûi laø quaù khöù - vò lai - hieän taïi. Laïi nöõa, neáu sinh ôû coõi Duïc thaønh töïu caùc caên coù theå taïo nghieäp - coù theå daãn ñeán quaû baùocuûa vò lai, thì luùc aáy ôû phaàn vò Voâ minh hieän ñang tröôùc maét, neân chi hieän taïi ñoù laø Voâ minh, caùc chi coøn laïi thuoäc veà vò lai; thôøi gian töø phaàn vò Voâ minh ñeán phaàn vò Haønh, hai chi hieän taïi ñoù laø Voâ minh - Haønh, caùc chi coøn laïi thuoäc veà vò lai; thôøi gian töø phaàn vò Haønh ñeán phaàn vò Thöùc, hai chi quaù khöù ñoù laø Voâ minh - Haønh, neân chi hieän taïi ñoù laø Thöùc, caùc chi coøn laïi thuoäc veà vò lai; thôøi gian töø phaàn vò Thöùc ñeàn phaàn vò Danh saéc, hai chi quaù khöù ñoù laø Voâ minh - Haønh, hai chi hieän taïi ñoù laø Thöùc - Danh saéc, caùc chi coøn laïi thuoäc veà vò lai. Nhö vaäy cho ñeán thôøi gian töø phaàn vò Thuû ñeán phaàn vò Höõu, hai chi quaù khöù ñoù laø Voâ minh - Haønh, taùm chi hieän taïi ñoù laø Thöùc cho ñeán Höõu, hai chi vò lai ñoù laø Sinh - Laõo töû; thôøi gian töø phaàn vò Höõu ñeán phaàn vò Sinh, möôøi chi quaù khöù ñoù laø Voâ minh cho ñeán Höõu, neân chi hieän taïi ñoù laø Sinh, neân chi vò lai ñoù laø Laõo töû; thôøi gian töø phaàn vò Sinh ñeán phaàn vò Laõo töû, möôøi chi quaù khöù ñoù laø Voâ minh cho ñeán Höõu, hai chi hieän taïi ñoù laø Sinh - Laõo töû.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 432

Toân giaû Voïng Maõn ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Thôøi gian phaàn vò Voâ minh - Haønh hieän ñang tröôùc maét, hai chi hieän taïi goï laø Voâ minh - Haønh, möôøi chi vò lai coù taùm chi thuoäc veà Sinh thöù hai ñoù laø Thöùc cho ñeán Höõu, coù hai chi thuoäc veà Sinh thöù ba ñoù laø Sinh - Laõo töû; thôøi gian phaàn vò Sinh - Laõo töû hieän ñang tröôùc maét, hai chi hieän taïi ñoù laø Sinh - Laõo töû, möôøi chi quaù khöù coù taùm chi thuoäc veà Sinh thöù hai tröôùc - ñoù laø Thöùc cho ñeán Höõu, hai chi thuoäc veà Sinh thöù ba ñoù laø Voâ minh - Haønh; thôøi gian taùm phaàn vò nhö Thöùc… hieän ñang tröôùc maét, taùm chi hieän taïi ñoù laø Thöùc cho ñeán Höõu, hai chi quaù khöù ñoù laø Voâ minh - Haønh, hai chi vò lai ñoù laø Sinh - Laõo töû. ” Nhö noùi veà sinh ôû coõi Duïc, noùi veà sinh ôû coõi Saéc - Voâ saéc neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, trong caùc kinh Ñöùc Phaät vì giaùo hoùa chuùng sinh maø noùi veà phaùp duyeân khôûi, coù luùc laáy nhaân laøm loái vaøo, coù luùc laáy quaû laøm loái vaøo, coù luùc laáy nhaân vaø quaû laøm loái vaøo. Hoûi: Vì giaùo hoùa nhöõng chuùng sinh naøo maø laáy nhaân laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi? Cho ñeán vì giaùo hoùa nhöõng chuùng sinh naøo maø laáy nhaân vaø quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi? Ñaùp: Vì ngöôøi ngu muoäi ñoái vôùi nhaân thì laáy nhaân laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, vì ngöôøi ngu muoäi

thì laáy quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, vì ngöôøi ngu muoäi ñoái vôùi nhaân quaû thì laáy caû nhaân vaø quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi. Laïi nöõa, vì ngöôøi baét ñaàu söï nghieäp tu hoïc thì laáy quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, vì ngöôøi vöôït leân treân taùc yù thì laáy nhaân laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, Laïi nöõa, vì ngöôøi thích giaûn löôït thì laáy nhaân laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, vì ngöôøi thích caû môû roäng vaø giaûn löôït thì laáy caû nhaân vaø quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi. Laïi nöõa, vì ngöôøi caên cô nhanh nhaïy thì laáy nhaân laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, vì ngöôøi caên cô chaäm chaïp thì laáy quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, vì ngöôøi caên cô trung bình thì laáy caû nhaân vaø quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi. Hoûi: Neáu vi ngöôøi caên cô chaäm chaïp thì laáy quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, ngöôøi aáy seõ coù theå hieåu ñöôïc, thaân ñôøi sau cuûa Boà-taét coù caên cô thaät laø thuù thaéng so vôùi caùc höõu tình, vì nhaân duyeân gì maø laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi? Ñaùp: Trong quaù khöù, Boà-taét traûi qua voâ löôïng voâ bieân ñôøi kieáp, ñeàu laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi, vò lai cuõng nhö vaäy, cho neân hieän taïi Boà-taét truù trong thaân cuoái cuøng cuõng thöïc hieän quaùn phaùp naøy. Laïi nöõa, Boà-taét cuõng quaùn Voâ minh duyeân Haønh laàn löôït chuyeån tieáp cho ñeán Sinh duyeân Laõo töû, Nhö vaäy quaùn thuaän phaàn

nhieàu ñoái vôùi Nhò thöøa, hoaëc laø coù luùc töông öng taäp phaùp quaùn nghòch, cho neân khoâng theå noùi laø chæ laáy quaû laøm loái vaøo. Laïi nöõa, Boà-taét hieän quaùn veà söï ñau khoå cuûa laõo - beänh - töû, daáy leân tö duy nhö vaäy: Laõo - beänh - töû naøy vì sao maø coù? Bieát roõ do sinh maø coù, laïi tö duy: Sinh vì sao maø coù? Bieát roõ laø do Höõu maø coù, cho ñeán noùi roäng ra, bôûi vì tröôùc ñaây ñaõ thaáy quaû cho neân thöïc hieän phaùp quaùn naøy. Laïi nöõa, coù trôøi Tònh cö, giuùp Boà - taùt phaùt taâm chaùn ngaùn veà Höõu (quaû baùo) cho neân hieän baøy caûnh töôïng laõo - beänh - töû, Boà - taùt troâng thaáy roài chaùn ngaùn Höõu maø xuaát gia, ñaõ xuaát gia roài thuaän theo nhöõng ñieàu ñaõ thaáy tröôùc ñaây, laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi. Laïi nöõa, bôûi vì thuaän theo hieän quaùn, nghóa laø Boà - taùt veà sau vaøo luùc hieän quaùn ñoái vôùi Ñeá, tröôùc tieân quaùn veà Khoå ñeá; nay hoïc veà hieän quaùn cho neân tröôùc heát laø quaùn ñoái vôùi quaû. Laïi nöõa, tröôùc tieân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Vì ngöôøi baét ñaàu söï nghieäp tu hoïc thì laáy quaû laøm loái vaøo ñeå noùi veà phaùp duyeân khôûi, Boà - taùt cuõng laø ngöôøi baét ñaàu söï nghieäp tu hoï, cho neân laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi. Boà - taùt tuy laø töø voâ löôïng kieáp ñeán nay tu taäp phaùp quaùn duyeân khôûi, maø thaân cuoái cuøng môùi baét ñaàu thieát laäp phaùp moân naøy, cho neân goïi laø baét ñaàu söï nghieäp tu hoïc. Laïi nöõa, Boà - taùt töø kieáp tröôùc vaøo luùc baét ñaàu söï nghieäp tu hoïc, laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi; nay tuy luyeän taäp thaønh thaïo nhö luùc tu taäp xöa kia, nhöng vaãn laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn vaøo

phaùp duyeân khôûi. Nhö ngöôøi ñoái vôùi caây cao tuy sau nhieàu laàn treøo leân, nhöng neáu vaøo luùc treøo leân thì vaãn töø goác maø treøo leân. Laïi nöõa, bôûi vì muoán hieän roõ caûnh töôïng caây sinh töû bò ñoát chaùy, nhö ngöôøi ñoát caây thì tröôùc heát ñoát truïi caønh laù, sau môùi ñeán phaàn goác reã cuûa caây; Boà - taùt cuõng nhö vaäy, laáy quaû laøm loâi vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi, tuøy theo nhöõng nôi ñaõ quan saùt laøm cho vónh vieãn khoâng sinh nöõa. Hieáp Toân giaû noùi: “Khoâng theå vì Boà-taùt laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà duyeân khôûi maø lieàn goïi laø ngöôøi caên cô chaäm chaïp”. Nhöng quaùn haønh thì toång quaùt laø coù hai loaïi: 1. Tuøy aùi haønh. 2. Tuøy kieán haønh. Tuøy aùi haønh laø laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi, döïa vaøo voâ nguyeän Tam-ma-ñòa tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh. Tuøy kieán haønh laø Laáy nhaân laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi, döï vaøo Khoâng Tam-ma-ñòa tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh. Chæ ngoaïi tröø Boà-taùt, Boà-taùt tuy laø baät Tuøy aùi haønh laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi, maø coù naêng löïc döïa vaøo Khoâng Tam-ma-ñòa tieán vaøo chaùnh

taùnh ly sinh. Vì vaäy coù ngöôøi hoûi raèng: Coù theå coù ngöôøi Tuøy aùi haønh, laáy quaû laøm loái vaøo ñeå quaùn veà phaùp duyeân khôûi, maø döïa vaøo Khoâng Tam- ma-ñòa tieán vaøo chaùnh taùnh ly sinh chaêng? Traû lôøi: Coù, nhö caùc Boà-taùt. Nhö trong kinh noùi: “ Ñöùc Phaät baûo vôùi Tyø kheo: Luùc ta chöa chöùng ñöôïc Tam Boà-ñeà, neân mình ôû nôi vaéng laëng tö duy nhö vaäy: Chuùng sinh ôû theá gian tuy luoân luoân bò söï böùc baùch toån haïi cuûa noåi khoå sinh-laõo-töû, maø khoâng coù theå bieát roõ raøng ñuùng nhö thaät veà phaùp lìa khoûi noãi khoå aáy. Laïi daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Caùi gì coù maø laõo töû coù, laõo töû naøy laáy caùi gì laøm duuyeân ? Daáy leân yù nieäm naøy roài lieàn khôûi leân hieän quaùn: Coù sinh cho neân coù Laõo töû, Laõo töû naøy do sinh laøm duyeân. Laïi daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Caùi gì coù maø sinh coù, sinh naøy laáy gì laøm duyeân? Daáy leân yù nieäm naøy roài lieàn khôûi leân hieän quaùn: Coù Höõu cho neân coù Sinh, Sinh naøy do Höõu laøm duyeân. Nhö vaäy cho ñeán, tieáp tuïc daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Caùi gì coù maø Danh saéc coù, Danh saéc naøy laáy gì laøm duyeân? Daáy leân yù nieäm naøy roài lieàn khoûi leân hieän quaùn: Coù Danh saéc cho neân coù Thöùc, Thöùc naøy do Danh saéc laøm duyeân. Lieàn daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Ta thuaän theo quay trôû laïi vôùi taâm coù ñuû Thöùc naøy. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Danh saéc duyeân Thöùc, Thöùc duyeân Danh saéc, Danh saéc duyeân Luïc xöù, cho ñeán noùi roäng ra”. Hoûi: Luùc Boà-taùt quaùn veà phaùp duyeân khôûi naøy, chöa ñaït ñöôïc tueä voâ laäu chaân thaät cuûa Kieán ñaïo, laøm sao coù theå noùi laø khôûi leân hieän quaùn? Ñaùp: Luùc baáy giôø chöa ñaït ñöôïc hieän quaùn chaân thaät, nhôø vaøo Theá tuïc trí hieän thaáy roõ duyeân khôûi, töïa nhö hieän quaùn cho neân thieát laäp goïi laø hieän quaùn. Hoûi: Taïi sao Boà-taùt quaùn duyeân khôûi ngöôïc laïi, chæ ñeán nôi Thöùc thì taâm quay trôû laïi, vì söùc maïnh cuûa trí khoâng coøn hay laø caûnh giôùi cuûa trí khoâng coøn? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu söùc maïnh cuûa trí khoâng coøn thì khoâng thích hôïp vôùi Chaùnh

lyù, bôûi vì trí cuûa Boà-taùt nhaän thöùc khoâng coøn coù giôùi haïn. Neáu caûnh giôùi cuûa trí khoâng coøn thì cuõng khoâng ñuùng lyù, bôûi vì Haønh vaø Voâ minh coøn chöa quaùn saùt? Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Khoâng phaûi laø söùc maïnh cuûa trí khoâng coøn, khoâng phaûi laø caûnh giôùi cuûa trí khoâng coøn, chæ bôûi vì Boà- taùt tröôùc ñaây ñaõ quaùn saùt ñoái vôùi Haønh - Voâ minh, nghóa laø tröôùc khi quaùn veà Höõu töùc laø ñaõ quaùn veà Haønh, tröôùc khi quaùn veà AÙi -Thuû laø ñaõ quaùn veà Voâ minh. Hoûi: Tröôùc khi quaùn veà Laõo töû laø ñaõ quaùn veà Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï, tröôùc khi quaùn veà Sinh laø ñaõ quaùn veà Thöùc, thì ñoái vôùi Danh

saéc... khoâng caàn phaûi quaùn saùt trôû laïi chaêng? Ñaùp: Tröôùc giaïn löôït - sau môû roäng, tröôùc toång quaùt sau taùch bieät, khoâng coù loãi veà quaùn trôû laïi. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì Sinh vaø Thöùc khoâng coù gì khaùc nhau veà môû roäng hay giaûn löôït, vì sao phaûi quaùn trôû laïi? Ñaùp: Bôûi vì chaùn ngaùn sôï haûi ñoái vôùi Sinh, cho neân tieáp tuïc quaùn saùt cuõng khoâng coù gì sai, nghóa laø ta thaønh baäc Theá Toân tröôùc ñaây coøn ôû ñòa vò Boà-taùt chaùn ngaùn sinh - laõo - beänh - töû, vöôït thaønh xuaát gia, daáy leân tö duy nhö vaäy: Noãi khoå cuûa Laõo töû naøy do ñaâu maø coù? Ngay laäp töùc hieän thaáy roõ laø do taâm noái tieáp sinh ra. Laïi tö duy veà taâm naøy do ñaâu maø daáy khoûi? Lieàn bieát laø do nghieäp. Laïi tö duy nghieäp naøy töø ñaâu maø sinh ra? Bieát laø töø phieàn naõo sinh ra. Laïi tö duy phieàn naõo döïa vaøo ñaâu maø sinh ra? Lieàn bieát laø döïa vaøo söï vieäc. Laïi tö duy söï vieäc naøy do ñaâu maø chuyeån? Lieàn bieát chuyeån naøy do kieát maø sinh ra taâm. Luùc baáy giôø Boà- taùt lieàn daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Taát caû loãi laàm tai hoïa ñeàu do taâm naøy. Vì vaäy ñoái vôùi taâm naøy sinh ra chaùn ngaùn heát söùc laï luøng, tuy khoâng coù môû roäng hay giaûn löôïc maø vaãn quaùn trôû laïi, nghóa veà quay trôû laïi ngang Thöùc thuoäc veà nôi naøy. Hoûi: Voâ minh ñaõ giaûn löôïc vì sao khoâng quaùn saùt? Ñaùp: Bôûi vì chi Haønh ngaên caùch, nghóa laø quaùn veà duyeân khôûi caàn phaûi döïa vaøo thöù töï, khoâng theå naøo vöôït qua Haønh maø quaùn veà Voâ minh. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Tröôùc khi quaùn Höõu duyeân Sinh thì ñaõ quaùn veà Danh saéc cuûa nghieäp, sau luùc quaùn Danh saéc duyeân Thöùc töùc laø quaùn veà Danh saéc cuûa dò thuïc; neáu tieáp tuïc quaùn Haønh duyeân Thöùc, thì cuõng quaùn veà Danh saéc cuûa nghieäp, cuøng vôùi tröôùc khoâng khaùc cho neân khoâng quaùn trôû laïi. Coù sö khaùc noùi: Tröôùc khi quaùn Höõu duyeân Sinh, thì ñaõ quaùn veà duyeân xa; sau luùc quaùn Danh saéc duyeân Thöùc, töùc laø quaùn veà duyeân gaàn. Neáu tieáp tuïc quaùn Haønh duyeân Thöùc, thì cuõng quaùn veà duyeân xa, cuøng vôùi tröôùc khoâng khaùc cho neân khoâng quaùn trôû laïi. Nhö gaàn vaø xa; ôû nôi naøy vaø ôû nôi kia, hieän tieàn vaø khoâng hieän tieàn, chuùng ñoàng phaàn naøy vaø chuùng ñoàng phaàn khaùc, neân bieát cuõng nhö vaäy. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Luùc tröôùc quaùn Höõu duyeân Sinh thì ñaõ quaùn veà duyeân sinh ra tröôùc, luùc sau quaùn Danh saéc duyeân Thöùc töùc laø quaùn veà duyeân sinh ra cuøng luùc; neáu tieáp tuïc quaùn Haønh duyeân Thöùc thì cuõng quaùn veà duyeân sinh ra tröôùc, cuøng vôùi tröôùc khoâng khaùc

cho neân khoâng quaùn trôû laïi. Laïi coù ngöôøi noùi: Luùc tröôùc quaùn Höõu duyeân Sinh thì ñaõ quaùn veà duyeân chuyeån, luùc sau quaùn Danh saéc duyeân Thöùc töùc laø quaùn veà duyeân tuøy chuyeån; neáu tieáp tuïc quaùn Haønh duyeân Thöùc thì cuõng

quaùn veà duyeân chuyeån, cuøng vôùi tröôùc khoâng khaùc cho neân khoâng quaùn trôû laïi. Hoaëc laïi coù ngöôøi noùi: Bôûi vì traùnh loái khoâng cuøng taän cho neân khoâng quaùn trôû laïi, nghóa laø tröôùc quaùn Laõo töû töùc laø quaùn veà Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï cuûa ñôøi naøy, tröôùc quaùn Sinh töùc laø quaùn veà Thöùc cuûa ñôøi naøy; sau quaùn Danh saéc - Luïc xöù - Xuùc - Thoï töùc laø quaùn veà Laõo töû cuûa ñôøi thöù hai tröôùc ñaây, sau quaùn Thöùc töùc laø quaùn veà Sinh cuûa ñôøi thöù hai tröôùc ñaây. Neáu tieáp tuïc quaùn Voâ minh - Haønh thì caàn phaûi quaùn veà ñôøi thöù ba tröôùc ñaây, neáu nhö vaäy thì cuõng caàn phaûi quaùn veà ñôøi thöù tö, nhö vaäy laàn löôïc chuyeån tieáp thì trôû thaønh khoâng cuøng taän, cho neân khoâng quaùn trôû laïi voâ minh vaø Haønh. Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Vì sao ñeán ngang Thöùc thì taâm quay trôû laïi? Bôûi vì Thöùc thích truù trong Thöùc truù, nghóa laø Thöùc khoâng muoán rôøi boû Thöùc truù. Thöùc truù aáy töùc laø Danh saéc, vì vaäy quaùn Thöùc roài trôû laïi quaùn Danh saéc”. Laïi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Thöùc vaø Danh saéc laøm duyeân laãn nhau”. Laïi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Hai chi naøy laàn löôïc chuyeån tieáp laøm nhaân-quaû”. Ñaïi ñöùc noùi raèng: “ Vì sao ñeán ngang Thöùc thì taàm quay trôû laïi? Bôûi vì laàn löôïc qua chi Thöùc khoâng coù gì ñeå duyeân vaøo, gioáng nhö con saâu ño boø ñeán ñaàu ngoïn coû, phía tröôùc khoâng coù nôi baùm vaøo thì laäp töùc boø lui laïi phía sau; quaùn taâm cuõng nhö vaäy, chæ thuaän theo ñeán Thöùc, coøn laïi khoâng phaûi laø caûnh cuûa noù cho neân lieàn lui laïi”. Hieáp Toân giaû noùi: “Vì sao ñeán ngang Thöùc thì taâm quay trôû laïi? Bôûi vì duyeân quay trôû laïi. Nghóa laø tröôùc ñaõ noùi Thöùc duyeân Danh saéc, nay laïi tieáp tuïc noùi Danh saéc duyeân Thöùc, tröôùc laøm nhaân thì nay chuyeån sang laøm quaû, caûnh quay trôû laïi cho neân taâm cuõng quay trôû laïi”. Toân giaû Dieäu AÂm ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Vì sao ñeán ngang Thöùc thì taâm quay trôû laïi? Bôûi vì Thöùc laø nguoàn goác cuûa moïi khoå ñau sinh töû. Nghóa laø Boà-taùt chaùn ngaùn noåi khoå cuûa sinh tö, vöôït thaønh xuaát gia ñeå suy xeùt tìm toøi veà noãi khoå cuûa laõo - beänh - töû ôû theá gian, caùi gì laøm caên baûn? Ñoù laø do kieát maø sinh ra taâm. Laïi suy xeùt taâm naøy do caùi gì maø daãn daét? Ñoù laø do nghieäp. Laïi suy xeùt nghieäp naøy do caùi gì maø phaùt khoûi? Ñoù laø do phieàn naõo. Laïi suy xeùt phieàn naõo döïa vaøo ñaâu maø khôûi leân? Ñoù laø do söï vieäc. Laïi suy xeùt söï vieäc naøy do caùi gì laøm caên baûn? Ñoù laø do kieát maø sinh ra taâm. Lieàn daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Kieát naøy sinh ra taâm luoân luoân laøm caên baûn cuûa moïi noãi khoå ñau sinh töû, thaät ñaùng chaùn ngaùn lo sôï! Ñeán ngang choå naøy caàn phaûi trôû laïi töông öng phaùp ñoái trò thaät söï”. Toân giaû Thieát-ma-ñaït-ña noùi raèng: “Vì sao ñeán ngang Thöùc thì taâm quay trôû laïi”. Luùc phaàn vò voâ minh - Haønh hieän ñang tröôùc maét, hai chi hieän taïi…”, cho ñeán noùi roäng ra.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 437

Nhö trong kinh noùi: Ñöùc Phaät baûo vôùi Tyø kheo: Vaøo luùc baáy giôø ta daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Caùi gì khoâng coù cho bneân laõo töû khoâng coù? Caùi gì dieät cho neân laõo töû dieät? Daáy leân yù nieäm naøy roài lieàn khôûi leân hieän quaùn: Sinh khoâng coù cho neân Laõo töû khoâng coù, Sinh dieät cho neân Laõo töû dieät. Nhö vaäy cho ñeán tieáp tuïc daáy leân yù nieäm nhö vaäy: Caùi gì khoâng coù cho neân Haønh khoâng coù? Caùi gì dieät cho neân Haønh dieät? Daáy leân yù nieäm naøy roài lieàn khoûi leân hieän quaùn: Voâ minh khoâng coù cho neân Haønh khoâng coù, Voâ minh dieät cho neân Haønh dieät, Haønh dieät cho neân Thöùc dieät, cho ñeán noùi roäng ra". Hoûi: Vì sao Boà-taùt trong phaàn vò löu chuyeån chæ quaùn veà möôøi chi, trong phaàn vò hoaøn dieät thì quaùn ñaày ñuû möôøi hai chi? Ñaùp: Bôûi vì Boà-taùt chaùn gheùt löu chuyeån cho neân chæ quaùn möôøi chi, yeâu thích hoaøn dieät cho neân quaùn ñaày ñuû möôøi hai chi. Laïi nöõa, Trong phaàn vò löu chuyeån raát nhieàu loãi laàm tai hoïa, vì taâm loâi keùo yeáu keùm cho neân chæ quaùn möôøi chi; trong phaàn vò hoaøn dieät raát nhieàu nhöõng coâng ñöùc, taâm loâi keùo maïnh hôn cho neân quaùn ñaày ñuû möôøi hai chi . Trong caùc kinh, coù nôi noùi duyeân khôûi nhö ngoïn ñeøn, coù nôi noùi duyeân khôûi nhö ñoáng löûa, coù nôi noùi duyeân khôûi nhö toøa thaønh. Hoûi: vì sao Ñöùc Theá Toân noùi veà phaùp duyeân khôûi nhö ngoïn ñeøn- nhö ñoáng löûa - nhö toøa thaønh? Ñaùp: Bôûi vì thuaän theo nhöõng gì ñang thaáy maø ngay luùc aáy baây giôø laøm thí duï, nghóa laø chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa hieän ñang thaáy ngoïn ñeøn, thì laáy ngoïn ñeøn laøm thí duï ñeå hieån baøy veà phaùp duyeân khôûi. Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa ñang thaáy ñoáng löûa, thì laáy ñoáng löûa laøm thí duï ñeå hieän baøy veà phaùp duyeân khôûi. Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa ñang thaáy toøa thaønh, thì laáy toøa thaønh laøm thí duï ñeå hieän baøy veà phaùp duyeân khôûi. Laïi nöõa, neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa nghe noùi ñeán thí duï ngoïn ñeøn maø hieåu ñöôïc phaùp duyeân khôûi, thì Ñöùc Phaät noùi gioáng nhö ngoïn ñeøn. Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa nghe noùi ñeán thí duï ñoáng löûa maø hieåu ñöôïc phaùp duyeân khôûi, thì Ñöùc Phaät noùi gioáng nhö ñoáng löûa. Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa nghe noùi ñeán thí duï toøa thaønh maø hieåu ñöôïc phaùp duyeân khôûi, thì Ñöùc Phaät noùi gioáng nhö toøa thaønh. Laïi nöõa, Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa coù AÙi - Thuû thuoäc phaåm Haï, thì Ñöùc Phaät vì hoï maø noùi veà duyeân khôûi nhö ngoïn ñeøn. Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa coù AÙi - Thuû thuoäc phaåm Trung, thì Ñöùc Phaät vì hoï maø noùi veà duyeân khôûi nhö ñoáng löûa. Neáu chuùng sinh ñöôïc giaùo hoùa coù AÙi - Thuû thuoäc phaåm Thöôïng, thì Ñöùc Phaät vì hoï maø noùi veà duyeân khôûi nhö toøa thaønh. Nhö AÙi - Thuû thuoäc ba phaåm; ba caên - ba Laïc neân bieát cuõng nhö vaäy.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 438

Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: "Voâ minh duyeân Haønh, Thuû duyeân Höõu...", cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: vì caàn phaûi phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nghóa laø trong kinh noùi: "Voâ minh duyeân Haønh, Thuû

duyeân Höõu". Tuy ñöa ra caùch noùi nhö vaäy maø khoâng bieän giaûi roäng ra, kinh laø nôi caên cöù chuû yeáu cuûa luaän naøy, ñieàu baáy trong kinh chöa bieän giaûi thì nay caàn phaûi phaân bieät roõ raøng. Laïi nöõa, vì laøm cho ngöôøi nghi coù ñöôïc söï quyeát ñònh, nghóa laø Theå cuûa Haønh vaø Höõu ñeàu laø nghieäp. Hoaëc coù ngöôøi sinh nghi laø Theå aáy khoâng coù gì khaùc bieät, vì hieån coù söï sai bieät cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Theá naøo laø Voâ minh duyeân Haønh? Theá naøo laø Thuû duyeân Höõu? Ñaùp: Voâ minh duyeân Haønh, ñaây laø bieåu hieän roõ raøng veà nghieäp taïo taùc - taêng tröôûng trong nhöõng ñôøi tröôùc, caûm ñöôïc dò thuïc cuûa quaû baùu hieän taïi, vaø dò thuïc ñaõ tieáp nhaän. Thuû duyeân Höõu, ñaây laø bieåu hieän roõ raøng veà nghieäp taïo taùc - taêng tröôûng trong ñôøi hieän taïi, caûm ñöôïc dò Thuïc cuûa quaû baùo töông lai. Ñaây laø bieåu hieän roõ raøng veà nghieäp, nghóa laø ñaây chính laø taát caû nghieäp höõu laäu thieän vaø baát thieän ñaõ taïo ra - ñang taïo maø Ñöùc Theá Toân khai thò bieåu hieän roõ raøng. Trong nhöõng ñôøi tröôùc, laø bieåu hieän roõ raøng nghieäp naøy ôû trong chuùng ñoàng phaàn khaùc cuûa ñôøi tröôùc ñaõ khoâng coøn - ñaõ dieät ñi - ñaõ taùch rôøi - ñaõ bieán ñoåi. Taïo taùc taêng tröôûng, laø bieåu hieän roõ raøng nghieäp naøy phaùt khoûi troïn veïn töø phieàn naõo sinh ra coù theå caûm ñöôïc quaû. Caûm ñöôïc dò thuïc cuûa quaû baùo hieän taïi, laø bieåu hieän roõ raøng nghieäp naøy caûm ñöôïc caùc quaû dò thuïc cuûa ñôøi naøy. Vaø dò thuïc ñaõ tieáp nhaän, laø bieåu hieän roõ raøng nghieäp naøy ñaõ tieáp nhaän caùc quaû dò thuïc cuûa ñôøi tröôùc; taát caû moïi söï taïo taùc taêng tröôûng thieän vaø baát thieän cuûa ñôøi tröôùc, thì quaû dò thuïc aáy hoaëc ñaõ thaønh thuïc-hoaëc ñang thaønh thuïc, neân bieát raèng ñeàu ôû trong phaàn vò cuûa chi Haønh. Trong ñôøi hieän taïi, laø bieåu hieän roõ raøng nghieäp naøy chæ ôû trong chuùng ñoàng phaàn cuûa ñôøi naøy maø taïo taùc taêng tröôûng, chöù khoâng phaûi laø trong nhöõng ñôøi khaùc. Caûm ñöôïc dò thuïc cuûa quaû baùo töông lai, laø bieåu hieän roõ raøng ng- hieäp naøy caûm ñöôïc caùc quaû dò thuïc trong ñôøi vò lai; taát caû moïi söï taïo taùc taêng tröôûng thieän vaø baát thieän cuûa ñôøi naøy, thì quaû dò thuïc aáy ôû trong ñôøi naøy hoaëc laø chöa thaønh thuïc, neân bieát ñieàu ôû trong phaàn vò cuøa chi Höõu. Hoûi: Vì sao nghieäp ñaõ taïo trong ñôøi quaù khöù coù quaû ñaõ thaønh thuïc thì goïi laø Haønh, nghieäp ñaõ taïo cuûa ñôøi hieän taïi thì quaû chöa thaønh thuïc ôû trong ñôøi naøy laïi goïi laø Höõu?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 24 439

Ñaùp: Bôûi vì quaû cuûa nghieäp ñaõ taïo trong ñôøi quaù khöù, thì ñaõ chín muoài, ñaõ suy suïp, ñaõ tieáp nhaän söû duïng, ñaõ mang laïi keát quaû, ñaõ laøm xong coâng vieäc, khoâng coøn theå löïc, khoâng coøn tieáp tuïc daãn daét dò thuïc cuûa quaû baùo vò lai, nhöng maø ñaõ ñaïo taùc vaø ñaõ chuyeån bieán, cho neân noùi laø Haønh. Nghieäp ñaõ taïo cuûa ñôøi hieän taïi, quaû chöa thaønh thuïc ôû trong ñôøi naøy, cuøng vôùi quaû cuûa nghieäp quaù khöù traùi ngöôïc nhau, cho neân noùi laø Höõu. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: Quaû cuûa nghieäp ñaõ taïo trong ñôøi quaù khöù ñaõ chín muoài, laø nghieäp cuõ cho neân noùi laø Haønh; nghieäp ñaõ taïo trong ñôøi hieän taïi thì quaû chöa thaønh thuïc ôû trong ñôøi naøy, laø nghieäp môùi cho neân noùi laø Höõu. Coù sö khaùc noùi: Quaû cuûa nghieäp ñaõ taïo trong

ñôøi quaù khöù ñaõ chín muoài, ñaõ mang laïi keát quaû cho neân noùi laø Haønh; nghieäp ñaõ taïo trong ñôøi hieän taïi thì quaû chöa thaønh thuïc trong ñôøi naøy, chöa mang laïi keát quaû cho neân goïi laø Höõu. Hoûi: Taïo taùc vaø taêng tröôûng coù gì sai bieät? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Hai vieäc naøy khoâng coù gì sai bieät, nghóa laø sai bieät do teân goïi, bôûi vì neân goïi laø taïo taùc, neân goïi laø taêng tröôûng. Laïi nöõa, nghóa cuõng coù sai bieät, nghóa laø coù luùc do neân haønh ñoäng thieän – aùc maø sinh vaøo neõo thieän - aùc, coù luùc do ba haønh ñoäng thieän - aùc maø sinh vaøo neõo thieän - aùc. Do neân haønh ñoäng, laø luùc gia haïnh chæ coù taïo taùc, luùc thaønh töïu ñaày ñuû thì coù ñuû hai loaïi. Do ba haønh ñoäng, laø laøm neân hoaëc laø hai thì chæ coù taïo taùc, neáu laøm ba thì coù ñuû hai loaïi. Laïi nöõa, coù luùc do neân nghieäp voâ giaùn maø ñoïa vaøo ñòa nguïc, coù luùc do naêm nghieäp voâ giaùn maø ñoïa vaøo ñòa nguïc. Do neân nghieäp, laø luùc gia haïnh chæ coù taïo taùc, luùc thaønh töïu ñaày ñuû thì coù caû hai loaïi. Do naêm nghieäp, laø laøm boán nghieäp maø chæ coù taïo taùc, meáu laøm naêm nghieäp thì coù ñuû hai loaïi. Möôøi nghieäp ñaïo thieän vaø baát thieän cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, coù luùc do nhieàu nghieäp maø caûm ñeán quaû cuûa neân ñôøi, nhö caùc Boà-taùt do ba ngaøn hai traêm nghieäp phöôùc maø caûm ñöôïc thaân cuoái cuøng, taïo ra ba ngaøn neân traêm nghieäp phöôùc maø chæ laø taïo taùc, taïo ra ba ngaøn hai traêm nghieäp phöôùc thì ñaày ñuû caû hai loaïi. Laïi nöõa, coá tình suy nghó taïo nghieäp thì coù ñuû hai loaïi, khoâng coá tình hay suy nghó maø taïo nghieäp thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, suy nghó tröôùc khi taïo nghieäp thì coù ñuû hai loaïi, khinh suaát maø taïo nghieäp thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, coù nghieäp gia haïnh thì coù ñuû hai loaïi, khoâng coù nghieäp gia haïnh thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp xaùc ñònh trong ba thôøi gian thì coù ñuû hai loaïi, nghieäp khoâng xaùc ñònh thôøi gian thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp xaùc ñònh nôi choán tieâp nhaän thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp chaéc chaén tieáp nhaän quaû thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp baát thieän tieáp nhaän ôû neõo aùc thì

coù ñuû hai loaïi, tieáp nhaän ôû coõi ngöôøi - trôøi thì chæ coù taïo taùc; nghieäp thieän tieáp nhaän ôû coõi ngöôøi - trôøi thì coù ñuû hai loaïi, tieáp nhaän ôû neõo aùc thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp baát thieän laáy nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc thì coù ñuû hai loaïi, laáy nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc thì chæ coù taïo taùc; nghieäp thieän laáy nghieäp thieän laøm quyeán thuoäc thì coù ñuû hai loaïi, laáy nghieäp baát thieän laøm quyeán thuoäc thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp baát thieän ôû trong thaân taø kieán - ngu muoäi veà nhaân quaû thì coù ñuû hai loaïi, ôû trong thaân chaùnh kieán - khoâng ngu muoäi veà nhaân quaû thì chæ coù taïo taùc; nghieäp thieän cuøng vôùi nghieäp baát thieän traùi ngöôïc nhau. Laïi nöõa, nghieäp baát thieän ôû trong thaân phaù giôùi - phaù kieán thì coù ñuû hai loaïi, ôû trong thaân phaù giôùi maø khoâng phaù kieán thì chæ coù taïo taùc; nghieäp thieän ôû trong thaân coù ñuû giôùi - coù ñuû kieán thì coù ñuû hai loaïi, ôû trong thaân khoâng coù ñuû giôùi maø coù ñuû kieán thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, nghieäp baát thieän ôû trong thaân laøm hoûng gia haïnh - laøm hoûng yù laïc thì coù ñuû hai loaïi, ôû trong thaân laøm hoûng gia haïnh maø khoâng laøm hoûng yù laïc thì

chæ coù taïo taùc; nghieäp thieän ôû trong thaân coù ñuû gia haïnh - coù ñuû yù laïc thì coù ñuû hai loaïi, ôû trong thaân coù ñuû yù laïc maø khoâng coù ñuû gia haïnh thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp gaây ra roài khoâng buoâng rôøi - khoâng loaïi boû - khoâng döïa vaøo phaùp ñoái trò thì coù ñuû hai loaïi, neáu nghieäp gaây ra roài coù theå khoâng buoâng rôøi - coù theå loaïi boû - döïa vaøo phaùp ñoái trò thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp thieän luoân luoân giaùc ngoä trong ba thôøi gian thì coù ñuû hai loaïi, neáu khoâng nhö vaäy thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp gaây ra roài maø khoâng aên naên thay ñoåi thì coù ñuû hai loaïi, neáu nghieäp gaây ra roài maø coù aên naên thay ñoåi thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp gaây ra roài maø luoân luoân nhôù nghó thì coù ñuû hai loaïi, neáu nghieäp gaây ra roài maø khoâng luoân luoân nhôù nghó thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp gaây ra söï vieäc ñeán cuoái cuøng thì coù ñuû hai loaïi, neáu khoâng ñeán cuoái cuøng thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp nhieàu laàn gaây ra thì coù ñuû hai loaïi, neáu khoâng lieän tuïc gaây ra thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, neáu nghieäp gaây ra roài maø hoan hyû ca ngôïi hoài höôùng cho quaû thì coù ñuû hai loaïi, neáu khoâng nhö vaäy thì chæ coù taïo taùc. Laïi nöõa, taâm saùng suoát roõ raøng thöïc hieän thì coù ñuû hai loaïi, khoâng saùng suoát roõ raøng thì chæ coù taïo taùc. Nhöõng ñieàu nhö vaäy thì goïi laø söï si bieät giöõa taïo taùc vaø taêng tröôûng.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.